C11 – LEE2

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

19 oktober 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Patrick Lachaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden voor groepswoningbouw 1

Vraag om uitleg van de heer Rudi Daems tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over een interne administratieve dienstorder die het voorzien in sociale kavels onmogelijk maakt 3

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de eventuele noodzakelijkheid van een plan-MER bij afbakeningsplannen van stedelijke gebieden 9

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van de heer Patrick Lachaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden voor groepswoningbouw

De voorzitter: De heer Lachaert heeft het woord.

De heer Patrick Lachaert: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, er bestaat enige discussie over het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden voor groepswoningbouw tussen de diverse Vlaamse bestendige deputaties en de administratie van Arohm. In principe zijn woonuitbreidingsgebieden enkel bestemd voor groepswoningbouw zolang de bevoegde overheid niet heeft beslist over de ordening van het gebied. Vanuit deze algemene bepaling bestaan er twee juridische stellingen.

De eerste stelling is dat er bij een aanvraag voor groepswoningbouw conform het gewestplanvoorschrift, geen nadere ordening voor een BPA of RUP moet gebeuren. Dat zou betekenen dat er dan ook principieel niet moet worden verwezen naar het woningaanbod en de taakstelling. Dit is het standpunt van de bestendige deputaties.

De tweede stelling is dat de omzendbrief over het ontwikkelen van woonuitbreidingsgebieden steeds moet worden toegepast. Ook bij aanvragen voor groepswoningbouw moet worden verwezen naar onder andere woningaanbod en is een verdere ordening nodig. Dit is het standpunt van Arohm. Deze discussie zorgt voor de nodige rechtsonzekerheid.

Mijnheer de minister, welke van beide stellingen is de juiste? Acht u het wenselijk om de nodige rechtszekerheid te geven aan de juiste stelling via een decretaal of reglementair initiatief? Zo ja, welk initiatief zult u daartoe nemen?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Wanneer we het hebben over woonuitbreidingsgebieden, komen vier juridische of beleidsmatige instrumenten in aanmerking. Ik zal die even duiden.

Het reglementaire uitgangspunt vormt uiteraard artikel 5.1.1 van het KB van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpgewestplannen en de gewestplannen. In dat artikel staat dat "woonuitbreidingsgebieden (…) uitsluitend bestemd (zijn) voor groepswoningbouw zolang de bevoegde overheid over de ordening van het gebied niet heeft beslist, en zolang, volgens het geval, ofwel de overheid geen besluit tot vaststelling van de uitgaven voor de voorziening heeft genomen, ofwel omtrent deze voorzieningen geen met waarborgen omklede verbintenis is aangegaan door de promotor".

Deze bepaling blijft onverkort gelden. Dit betekent dat er twee hypotheses voorhanden zijn. Bij de eerste hypothese gebeurt er een ontwikkeling via groepswoningbouwproject. Bij de tweede hypothese gebeurt dat na ordening.

De Raad van State heeft een en ander bevestigd via het arrest-Nijs (nummer 130.386 van 20 april 2004). Dat arrest bepaalt dat "de woonuitbreidingsgebieden uitsluitend bestemd zijn voor groepswoningbouw zolang de bevoegde overheid niet over de ordening van het gebied heeft beslist, met andere woorden zolang die ordening niet is vastgesteld in een goedgekeurd bijzonder plan van aanleg of in een globaal verkavelingsplan waarvoor een regelmatige vergunning is verleend".

Naast dit KB is ook de omzendbrief van 25 oktober 2002 "in verband met het opmaken van een gemeentelijke woonbehoeftestudie en het ontwikkelen van woonuitbreidingsgebieden met of zonder woonbehoeftestudie" van belang. Deze omzendbrief vertrekt vanuit het beginsel dat het gemeentelijk structuurplan, als gemeentelijk beleidsplan, het document is waarin de gemeente het gewenste woonbeleid in relatie tot de gewenste ruimtelijke structuur uitwerkt. Conform omzendbrief RO 97/02 inzake het gemeentelijk structuurplanningsproces wordt het gewenste woonbeleid ondersteund door een woonbehoeftestudie.

De omzendbrief van 25 oktober 2002 stelt uitdrukkelijk dat "een gemeentelijke woonbehoeftestudie wordt voorgelegd ter verantwoording van het ontwikkelen van bijkomende woongelegenheden in woonuitbreidingsgebied door middel van een verkaveling die aanleg van nieuwe infrastructuur vereist, het voorzien van groepswoningbouw, de opmaak van een BPA".

Vooruitlopend op het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, is het volgens de omzendbrief wel mogelijk om te beslissen over de ontwikkeling van een woonuitbreidingsgebied onder welomlijnde criteria. Om de resultaten van het RSV op het terrein te versnellen en effectief een specifiek aanbodbeleid voor wonen te

realiseren, is de opmaak van een woonbehoeftestudie voor de ontwikkeling van een woonuitbreidingsgebied niet vereist indien de overheid over de ordening van het gebied reeds beslist heeft in het kader van een goedgekeurd BPA of een goedgekeurde vergunning, in de meeste gevallen een verkavelingsvergunning.

De opmaak van een woonbehoeftestudie is evenmin vereist, maar wel het verkrijgen van een principieel akkoord van de bestendige deputatie indien er werd voldaan aan de criteria en de flankerende maatregelen die in de omzendbrief werden opgenomen.

Indien het gebied als vrij te ontwikkelen werd opgenomen in de inmiddels gepubliceerde Atlas van de Woonuitbreidingsgebieden of WUG, wordt tevens in een vrijstelling voorzien van het verkrijgen van het principieel akkoord.

Op 30 november 2005 heb ik in deze parlementaire commissie de Atlas van de Woonuitbreidingsgebieden voorgesteld. De atlas werd opgesteld door onze administratie. De WUG-atlas is raadpleegbaar op het internet (www.vlaanderen.be/wugatlas) en geeft voor elk woonuitbreidingsgebied in Vlaanderen aan of een gebied vanuit beleidsmatig oogpunt al dan niet kan worden ontwikkeld in functie van woningbouw. Essentieel hierbij is dat de atlas een beleidsdocument is, of met andere woorden, een consultatie-instrument is waarin de visie van de centrale administratie wordt weergegeven op basis van een aantal parameters, echter zonder feitelijke juridische waarde.

Het feit dat in de atlas een woonuitbreidingsgebied als "te ontwikkelen" wordt gecatalogiseerd, betekent dat het vanuit beleidsmatig oogpunt opportuun wordt geacht om het betreffende gebied te ontwikkelen, en dit desgevallend via een plan zoals een RUP of een BPA, of via een globaal verkavelingsplan.

De informatie vervat in de WUG-atlas is, zoals u weet, opgebouwd op basis van objectieve criteria en bestaande beleidsvisies: gewestelijk, provinciaal en gemeentelijk. Het kan dan ook niet de bedoeling zijn dat de ruimtelijke opties vervat in de structuurplannen en de informatie vervat in de atlas, enkel en alleen relevant zijn bij de ontwikkeling van woonuitbreidingsgebieden via planningsinitiatief en niet bij het beoordelen van aanvragen voor globale verkavelingen of inzake groepswoningbouwprojecten.

Indien de atlas een gebied aanduidt als "niet te ontwikkelen" omdat het bijvoorbeeld waterziek is of perifeer gelegen is, terwijl andere woonuitbreidingsgebieden, gelegen nabij de kern, nog niet zijn ingevuld en dus beter gesitueerde gronden zijn, dan zie ik bijvoorbeeld niet in hoe een aanvraag voor groepswoningbouw of een globale verkavelingsaanvraag op die plaats plots wel vergunningsvatbaar zou kunnen zijn. Het is dus een algemeen referentiekader dat vanzelfsprekend zowel moet worden meegenomen bij een planningsinitiatief als bij de aanvraag voor groepswoningbouw of bij een verkavelingsaanvraag.

Ik geef u ten slotte nog mee, al is het minder belangrijk, dat ik met betrekking tot de restpercelen op 24 januari 2003 een schrijven hebben gericht aan de gemeentebesturen om uit te leggen wat restpercelen in woonuitbreidingsgebieden precies zijn. Restpercelen zijn "onuitgeruste en onbebouwde gronden gesitueerd binnen een overwegend bebouwd gebied. Ze komen in aanmerking voor ontwikkeling zonder de goedkeuring van een woningbehoeftestudie of zonder principieel akkoord indien de aaneengesloten onbebouwde oppervlakte ervan niet groter is dan een halve hectare (richtcijfer). In één woonuitbreidingsgebied kunnen meerdere restpercelen van minder dan een halve hectare worden vergund indien het betreffende woonuitbreidingsgebied voor minstens de helft is bebouwd en de restpercelen ruimtelijk van elkaar gescheiden zijn." We hebben dus ook op dit vlak orde op zaken gesteld: iets valt er al dan niet onder.

Het geschetste juridisch en beleidsmatig instrumentarium maakt duidelijk dat, zolang er in de woonuitbreidingsgebieden geen beslissing is inzake de ordening, er enkel een groepswoningbouwproject kan worden vergund. De Raad van State heeft reeds meerdere uitspraken geveld over wat onder groepswoningbouw kan worden verstaan. Ik citeer nogmaals het arrest-Nijs, dat stelt dat onder groepswoningbouw "dient te worden verstaan het gelijktijdig oprichten van meerdere gebouwen bestemd voor bewoning die één samenhangend geheel vormen".

Bij een aanvraag voor groepswoningbouw moet aldus geen nadere ordening door een BPA of RUP gebeuren. Op uw vraag ter zake wil ik zeer duidelijk antwoorden: steeds een ordening via BPA, RUP of globale verkaveling eisen, zou strijdig zijn met artikel 5.1.1 van het KB van 28 december 1972, dat ik in het begin van mijn antwoord heb geciteerd.

Ik wil evenwel uitdrukkelijk aangeven dat dit niet impliceert dat het woningaanbod en de taakstelling volkomen irrelevant zijn – want dat zou al te gek zijn. De vergunningverlenende overheid beschikt immers over een bepaalde beoordelingsmarge, die op een onderbouwde en gemotiveerde wijze moet worden aangewend. Die beoordelingsmarge vindt onder meer haar grondslag in artikel 19, laatste lid van het vermelde KB van 28 december 1972, en voor wat betreft de gemeenten die in het nieuwe vergunningensysteem zijn gestapt, ook in artikel 110 van het decreet van 18 mei 1999 op de ruimtelijke ordening. Beide bepalingen spreken immers over de afweging van de goede ruimtelijke ordening bij vergunningsaanvragen.

We kunnen dus stellen dat bij vergunningsaanvragen voor groepswoningbouw de omzendbrief van 2002 wel degelijk relevant blijft en dat de inschatting van de woonbehoeften moet gebeuren. Een en ander wordt, zoals inleidend gesteld, uitdrukkelijk in de omzendbrief zelf gesteld.

Deze stelling kan als volgt worden samengelezen met de atlas. Indien een gebied in de atlas als 'te ontwikkelen' wordt gecatalogiseerd, dan stelt er zich in principe voor dat aspect geen probleem.

Wanneer een gebied in de atlas als 'niet te ontwikkelen' werd aangeduid, dan is dat bijvoorbeeld omdat in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan geen behoefte werd vastgesteld om het betrokken gebied te ontwikkelen, of omdat er andere redenen zijn die de ontwikkeling verhinderen, zoals overstromingsgebieden of habitatgebieden. In dergelijke gevallen zal men logischerwijze de vergunning gemotiveerd weigeren.

Indien een woonuitbreidingsgebied in de atlas ingedeeld is in de categorie waar ontwikkeling nader kan of moet onderzocht worden – dat zijn in de meeste gevallen gebieden waarvan het GRS niet klaar is – dan moet hoe dan ook bij een vergunningsaanvraag voor groepswoningbouw de integrale afweging in principe nog gebeuren, inclusief het onderzoek van de woonbehoefte.

Abstractie makend van de hypothese van de groepswoningbouw, kan een woonuitbreidingsgebied slechts worden ontwikkeld, indien het planmatig wordt geordend via BPA, RUP of globaal verkavelingsplan. Ik zet die drie categorieën even op een rijtje.

Indien een woonuitbreidingsgebied via een BPA wordt geordend, moet dat BPA vanzelfsprekend conform zijn aan datgene wat in een woongebied is toegelaten, tenzij het gaat over een afwijkend BPA en de voorwaarden tot afwijking daadwerkelijk zijn vervuld. Wat de afwijkende BPA's betreft, verwijs ik nogmaals naar artikel 14 van het coördinatiedecreet van 22 oktober 1996. Bij de opmaak van het BPA moet dus rekening worden gehouden met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het provinciaal ruimtelijk structuurplan. Ook hier hebben we het dus over de doorwerking van de structuurplannen. De atlas van de woonuitbreidingsgebieden en een eventueel voorontwerp of ontwerp van gemeentelijk ruimtelijk structuurplan zijn uiteraard eveneens relevant bij het toetsen van een dergelijk BPA.

Inzake RUP's gelden, conform artikel 201 van het decreet van 18 mei 1999, nieuwe spelregels, waarbij ze de gewestplanbestemming de facto vervangen. Het RUP moet zich dus niet formeel voegen naar de gewestplanbestemming, maar moet uiteraard wel opgemaakt zijn in uitvoering van het desbetreffende gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

Indien de ordening via een verkavelingsvergunning gebeurt, dan moet het om een algemeen verkavelingsplan gaan. Volgens de rechtspraak van de Raad van State wordt hiermee bedoeld dat de verkavelingsaanvraag een substantieel en isoleerbaar deel van het woonuitbreidingsgebied tot voorwerp moet hebben. Ik heb recent een aantal verkavelingen geweigerd in woonuitbreidingsgebied, daar het ging over een stukje van twee percelen, geïsoleerd gelegen in een groot woonuitbreidingsgebied. Men zou kunnen tegenwerpen dat het hier gaat over een verkaveling, maar dat bedoelen we daar dus niet mee. Het moet een substantieel en isoleerbaar deel van dat gebied zijn.

Samenvattend kan dan ook worden gesteld dat er rechtstreeks stedenbouwkundige vergunningen kunnen worden verleend inzake de woonuitbreidingsgebieden waarvoor reeds een gemeentelijk plan of algemene verkaveling bestaat. Indien er geen BPA, RUP of algemeen verkavelingsplan voorhanden is, kunnen er inzake woonuitbreidingsgebieden enkel stedenbouwkundige vergunningen worden verleend indien het groepswoningbouwprojecten betreft waarvan de aanvraag betrekking heeft op restpercelen. De juridische en inhoudelijke marges voor zowel het plannings- als het vergunningenbeleid in de woonuitbreidingsgebieden lijken me vandaag vrij duidelijk. Maar het spreekt vanzelf dat we, in de geest van behoorlijk bestuur, zullen bekijken of we dat, bij de algemene decreetswijziging die we thans voorbereiden, niet in het decreet kunnen opnemen, zodat er geen enkele onduidelijkheid en vooral geen enkele betwisting bij de Raad van State kan bestaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Rudi Daems tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over een interne administratieve dienstorder die het voorzien in sociale kavels onmogelijk maakt

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, net voor het zomerreces, op 18 juli 2006, stuurde de heer Guy Braeckman, secretaris-generaal van het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO), een dienstorder rond. Toch wel enigszins tot onze verbazing stelt deze dienstorder dat gemeenten geen lasten aan verkavelaars mogen vragen die betrekking hebben op het realiseren van sociale woningen en sociale kavels. Ook mogen de gemeenten in hun structuurplannen niet meer verwijzen naar sociale woningen.

Politiek gezien heeft de vastgoedsector hier toch wel een belangrijke slag thuisgehaald. De sector beschouwde deze sociale verplichtingen immers als onwettig. Op het terrein, in de gemeenten, wordt het probleem echter alsmaar groter. Trouwens, heel wat verkiezingsprogramma's, en binnenkort wellicht ook bestuursakkoorden, kaarten dat probleem en de aanzetten tot een oplossing aan. Ook minister-president Leterme zei net voor de gemeenteraadsverkiezingen – ik denk in het televisieprogramma Terzake – dat hij bouwgronden in publieke handen op de markt wil duwen, iets waar iedereen wel een voorstander van kan zijn. Ook zei hij sociale kavels in privéverkavelingen te willen aanmoedigen.

Als Groen!-fractie moeten we natuurlijk niet de behoeder zijn van het Vlaamse regeerakkoord. Dat regeerakkoord bevat echter duidelijke afspraken over zowel het betaalbaar houden van bouwgronden als het voorzien in voldoende sociale kavels en sociale woningen. De open ruimte wordt alsmaar schaarser. Dat weet u zelf beter dan ik. Voor mensen die financieel niet sterk genoeg staan om een huis te bouwen of een bouwgrond te kopen, wordt dit een alsmaar groter probleem. In de overdaad aan enquêtes en peilingen vóór de gemeenteraadsverkiezingen valt het heel erg op dat mensen bezorgd zijn over twee dingen: de leefbaarheid en het verkeer enerzijds en het probleem van het aanbod aan betaalbare woningen anderzijds.

Mijnheer de minister, ik verwacht dat uw antwoord die richting zal uitgaan. Louter juridisch gesproken valt er een argumentatie op te bouwen tegen het voorzien in een aantal sociale principes in de ruimtelijke ordening. Hoe men het echter draait of keert, voor gemeenten zal het alweer heel wat moeilijker worden, zodat er politiek wellicht uiteindelijk opnieuw zal worden aangeklopt bij de Vlaamse Regering. Dat zal gebeuren bij de minister van Huisvesting, en misschien zelfs vooral bij hem, maar ook bij u, met de vraag een grond- en pandenbeleid op poten te zetten.

Ondertussen hebben heel wat mensen op lokaal of bovenlokaal vlak bedenkingen geformuleerd. Zo maakt de VVSG zich zorgen over deze dienstorder. Ook het ACW was in een persmededeling behoorlijk scherp. De organisatie stelt dat hierdoor het sociaal woonbeleid alweer deels naar af wordt gestuurd. Ook enkele CD&V-leden, waaronder een Leuvense schepen, maken zich heel wat zorgen over deze dienstorder.

Mijnheer de minister, is die dienstorder geschreven in uw opdracht? Ik neem aan van wel, maar het lijkt me goed dat dit in het verslag komt. Steunt u integraal de inhoud ervan?

Hoe valt deze dienstorder te rijmen met de uitspraken van de minister-president en het regeerakkoord? Want daarin staat: "een betaalbare woning voor iedereen", "streven naar een sociale mix" en "waarbij de Vlaamse Regering bij een verkavelingsvergunning indicatief een percentage aan sociale kavels zal vastleggen". Er staat ook nog in dat tegen gemeenten die het niet goed doen op het vlak van sociale woningen op hun grondgebied – er zijn in Vlaanderen gemeenten die een percentage van 0,X percent sociale woningen hebben – streng opgetreden zal worden.

Zult u het grond- en pandenbeleid krachtiger maken? Ik verwijs naar het regeerakkoord maar ook naar het decreet Ruimtelijke Ordening.

Tijdens het debat naar aanleiding van de beleidsbrief in 2005, heb ik een tussentijdse stand van zaken gevraagd. U hebt daar toen positief op geantwoord. Is het mogelijk om via een hoorzitting of een themadebat zo'n tussentijdse stand van zaken te krijgen?

Ik heb ook een studie van het bureau Gedas van enige jaren geleden bekeken. Daarin staan een heel aantal nuttige aanbevelingen. Ik heb mijn bedenkingen bij een aantal ervan, maar er zijn er ook heel goede bij.

Net zoals mijnheer Janssens van Stadem die hier onlangs in deze commissie was, wil ik reageren op een uitspraak van de minister-president. Hij zei dat het niet zou lukken om vanuit de publieke sector tienduizend kavels extra op de markt te brengen en zo de marktprijs te doen dalen. Hij vond het een veel belangrijker probleem dat leningen alsmaar een langere looptijd krijgen waardoor er een spreiding van de betaling is en zo de prijs speculatief hoog wordt gehouden. Ik wou graag uw zienswijze hierover horen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mevrouw Joke Schauvliege: Mijnheer de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, voor het reces hebben we hoorzittingen gehouden, waarbij de Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen werd uitgenodigd, en waar deze problematiek zeer uitgebreid aan bod is gekomen. De minister is daar tot dezelfde conclusie gekomen die nadien vertaald is in het dienstorder.

U verwijst ook naar de conclusie van mijnheer Janssens van Stadim, die hier ook in onze commissie aan bod is gekomen.

Ik ben het volledig met u eens dat gemeenten zelf een beleid moeten kunnen voeren over betaalbare bouwgronden en huisvesting. De meerderheid zal daarover een resolutie met een aantal concrete voorstellen indienen. Maar doen alsof het dienstorder plots uit de lucht komt vallen, is een verkeerde voorstelling van zaken want we hebben het er in de hoorzittingen heel uitdrukkelijk over gehad. Er zijn natuurlijk ook de uit-

spraken van de Raad van State die weinig ruimte laten voor afwijkingen.

De voorzitter: Mijnheer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Ik denk dat er toch wel een verschil is tussen de signalen die de minister-president geeft en wat door de bevoegde minister op papier wordt gezet.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik sluit mij aan bij mevrouw Schauvliege. We hebben hier een lang en grondig debat over gevoerd waarbij ook mevrouw Dua aanwezig was. Op het einde hadden we bijna dezelfde conclusies.

De dienstorder RWO 2006/1, getiteld "Ruimtelijke Ordening in relatie met sociale woningbouw" uitgevaardigd door de secretaris-generaal van het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, werd in overleg met mijn kabinet opgemaakt. Het spreekt dan ook voor zich dat ik volledig instem met de inhoud van deze interne richtlijn omdat ze in grote mate een citaat is van wat in de commissie besproken is en letterlijk in de verslagen is genotuleerd.

Wat mij betreft kadert de dienstorder dan ook veeleer in een positief verhaal over hoe we vanuit ruimtelijke ordening kunnen bijdragen aan de doelstellingen van het woonbeleid. We reiken een houvast aan. Op het moment dat er dergelijke aanvragen zijn of de besprekingen worden aangevat, heeft men meer macht en bevoegdheden dan men denkt. Ik herinner me uit het verleden dat een verkavelingsplan werd afgegeven dat dan werd goed- of afgekeurd, maar die tijd is voorbij. Er wordt nu overleg gepleegd en een gemeente kan heel duidelijk het grond- en woonaanbodbeleid mee vorm geven. Het departement Ruimtelijke Ordening treedt sturend op.

Het is evenwel pertinent onjuist dat de dienstorder "het voorzien van sociale kavels onmogelijk maakt", zoals u in uw vraag expliciet vermeldt. In de dienstorder wordt immers letterlijk gestipuleerd "dat het schrappen van de vermelding van sociale woningen in zonebenamingen en voorschriften niet betekent dat een sociaal woonproject door bijvoorbeeld de gemeenten of een SHM onmogelijk wordt. Daarvoor moeten echter wel na de vaststelling van het plan de geëigende instrumenten worden ingezet, zoals de ontwikkeling van eigen gronden, aankoop, onteigening, PPS-constructie, enzovoort."

Ter illustratie citeer ik tevens uit een recent besluit dat ik nam ter goedkeuring van een bijzonder plan van aanleg. Het betreft meer specifiek het ministerieel besluit van 26 juni 2006 houdende de goedkeuring van het bijzonder plan van aanleg 'Centrum Zuid – Deelplan D' in de gemeente Oostkamp, waarin beoogd werd om de voormalige rijkswachtsite aan te duiden als zone voor sociale groepswoningbouw.

Ik citeer: "Overwegende (…) dat de gehanteerde formulering in de titel en in het voorschrift tot interpretatieproblemen kan leiden; dat in de stedenbouwkundige voorschriften geen definitie is opgenomen van het begrip 'sociale groepswoningbouw' of het begrip 'sociaal'; dat het vanuit juridisch oogpunt niet mogelijk is om in stedenbouwkundige voorschriften vast te leggen door welke instantie of initiatiefnemer een toegelaten activiteit kan worden gerealiseerd; dat door het opnemen van het adjectief 'sociaal', zonder definitie van dit begrip, de interpretatie mogelijk zou zijn dat dit gebied enkel kan worden gerealiseerd door een socialebouwmaatschappij, overeenkomstig de bepalingen van de Vlaamse Wooncode; dat door het schrappen van het adjectief 'sociaal' uit het voorschrift en de naam van de betrokken zone dergelijke interpretatie en een potentieel juridisch probleem wordt vermeden; dat hierdoor de uitvoerbaarheid van het bijzonder plan van aanleg niet in het gedrang komt vermits er voorschriften zijn opgenomen inzake toegelaten bestemmingen, bouwhoogtes en woontypologie; dat bovendien de doelstelling van de gemeente om een woningbouwproject op deze site mogelijk te maken niet in het gedrang komt; dat de schrapping niet inhoudt dat realisatie van een woningbouwproject door de instanties die sociale woningen kunnen realiseren zoals bedoeld in de Vlaamse Wooncode, onmogelijk zou worden; dat integendeel ook dergelijk initiatief tot de mogelijkheden blijft behoren."

We leggen dit juridisch-technisch correct vast. De gemeente heeft natuurlijk het initiatiefrecht om te bepalen wie er in een rechtstreeks of PPS-verband wordt aangezocht om dit realiseren.

Kortom, het gaat er in dezen enkel om dat het beleidsdomein ruimtelijke ordening zich logischerwijze moet beperken tot wat ruimtelijk bepalend is, een stelling die overigens eveneens door de rechtsleer en de vaste rechtspraak wordt gehuldigd. In die optiek komt het inderdaad niet aan het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening toe om zich uit te spreken over de actor die de woning aanbiedt, de prijszetting van de woning of de wijze van aanbieden. Gelet op de actorgerichte definitie van het adjectief 'sociaal' vervat in artikel 2 van de Vlaamse Wooncode, kunnen planvoorschriften of voorschriften in verordeningen die zonder meer een zone reserveren voor 'sociale woningen' of de realisatie van een aantal 'sociale woningen' opleggen, niet als wettig worden beschouwd. We corrigeren die zonder het initiatiefrecht aan te tasten.

Indien in een voorschrift van een plan of een verordening een louter ruimtelijke definitie van een 'sociale woning' zou worden opgenomen, en er zou geen expli-

ciete of impliciete verwijzing naar de Wooncode worden gemaakt, dan zou een dergelijke definitie wel als wettig kunnen worden beschouwd. Ter illustratie verwijs ik naar het op 14 juli 2006 door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde ontwerp van besluit "tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen". In de typevoorschriften die de Vlaamse Regering principieel goedkeurde, is bijvoorbeeld een zogenaamd 'gebiedsspecifiek voorschrift' opgenomen dat toelaat om op te leggen dat in een bepaald gebied een specifiek percentage aan kleine of middelgrote woningen wordt gerealiseerd. Let op met het adjectief 'sociaal' dat een connotatie heeft in de Wooncode. In de fiscale wetgeving bijvoorbeeld slaat dit op bescheiden woningen. Wat 'klein' en 'middelgroot' betekent, wordt in het typevoorschrift zelf, louter ruimtelijk gedefinieerd. Een dergelijk voorschrift is bijvoorbeeld bruikbaar om in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen woongebieden aan te duiden.

In antwoord op uw tweede vraag – en wees gerust, tussen de minister-president en mezelf zijn er geen fricties – zie ik hoegenaamd geen strijdigheid tussen de inhoud van de dienstorder en het Vlaamse regeerakkoord, te meer daar in het regeerakkoord onder meer expliciet wordt vermeld dat de Vlaamse Regering stimulerende maatregelen wenst uit te werken opdat alle actoren – dus ook privé-eigenaars en initiatiefnemers – effectief hun verantwoordelijkheid kunnen opnemen om te zorgen voor een meer betaalbaar woonaanbod.

De invulling van het regeerakkoord is voor wat het aspect 'betaalbaar wonen' betreft een gecombineerde verantwoordelijkheid van de beleidsvelden Ruimtelijke Ordening en Wonen. Uit mijn antwoord op uw eerste vraag blijkt duidelijk dat we vanuit Ruimtelijke Ordening onze verantwoordelijkheid nemen. We hebben dit expliciet geformuleerd in een dienstorder. Het beleidsveld Wonen laat ik met genoegen over aan minister Keulen.

In opvolging van de hoorzittingen binnen het departement RWO is een overlegorgaan opgericht tussen de afdelingen Ruimtelijke Planning en Stedenbouwkundig Beleid en de afdeling Woonbeleid. Dit overleg vindt plaats in aanwezigheid van vertegenwoordigers van mijn kabinet en van het kabinet van minister Keulen. Via dit overleg wordt onder meer onderzocht hoe het woonbeleid kan zorgen voor meer betaalbare woningen. Via de regelgeving over de ruimtelijke ordening streven we naar een gezonde sociale mix en willen we een betaalbaar woonbeleid niet beperken tot de publieke sector.

Dit dossier ligt ook op tafel in het kader van de algemene decreetswijziging. We gaan na hoe we via die decreetswijziging een activeringsbeleid kunnen voeren waarin zowel stimulerende als fiscale maatregelen vervat zijn.

Wat het grond- en pandenbeleid betreft, wil ik er in eerste instantie op wijzen dat er vandaag wel degelijk een grondbeleid wordt gevoerd op verschillende bestuursniveaus, in diverse beleidsvelden en met een uitgebreid gamma aan instrumenten. Daar zijn talrijke voorbeelden van. Ik denk daarbij onder meer aan de werking van gemeentelijke grondregies, de gemeentelijke belastingen op onbebouwde percelen, het economisch ondersteuningsbeleid voor het ontwikkelen van bedrijventerreinen, het aankoopbeleid van het Vlaamse Gewest in de natuur- en de bosgebieden, het uitoefenen van de voorkooprechten, het toekennen van renovatiepremies, de meeneembaarheid van de registratierechten enzovoort.

Wanneer het decreet Ruimtelijke Ordening bepaalt dat de Vlaamse Regering een grondbeleidsplan opmaakt, dan is dat niet omdat er momenteel geen grondbeleid wordt gevoerd, maar wel omdat het decreet ervan uitgaat dat er vanuit ruimtelijke ordening een zekere coordinatie mogelijk is, omdat daarover studiewerk kan worden verricht om bijvoorbeeld het instrumentarium te verbeteren, de effecten van maatregelen na te gaan enzovoort. De studie voor de opmaak van het grondbeleidsplan loopt overigens nog steeds.

In het kader van die studie heb ik voor het zomerreces een 'actieprogramma op korte termijn' overgemaakt aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering heeft dit actieprogramma op 20 juli 2006 goedgekeurd. Dit actieplan betreft voornamelijk acties die binnen de huidige budgettaire middelen onmiddellijk kunnen worden uitgevoerd en die enerzijds inspelen op dringende problemen en anderzijds op opportuniteiten. Concreet gaat het om maatregelen die betrekking hebben op het uitwerken van een werkbare planbatenheffing. Op een bepaald moment lag een voorstel op tafel waarvoor een administratie van 150 mensen moest worden opgericht. Dat is niet de bedoeling. De bedoeling is wel een instrumentarium te ontwikkelen dat kan functioneren. Hetzelfde geldt voor de planschaderegeling. Deze maatregelen hebben verder ook betrekking op het faciliteren van een gemeentelijk activeringsbeleid inzake onbebouwde percelen, op het ruimtelijk definiëren van het begrip sociale kavel, op het opstarten van voorbereidend onderzoek over een financieel instrumentarium voor grondgebonden investeringen, op het gefaseerd oprichten van een cel grondbeleid binnen de Vlaamse overheid, op het uitwerken van één geïntegreerd besluit inzake het opvolgen en het subsidiëren van strategische projecten in uitvoering van het RSV, op het opheffen van een verouderd instrumentarium, op het actualiseren van de regeling inzake de inventaris onbebouwde percelen en op het koppelen

van het grondbeleid aan de structuurplanning. Dat staat allemaal in het actieprogramma op korte termijn.

De bedoeling is om tijdens de volgende maanden de concrete uitwerking van dit actieprogramma voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Op basis daarvan kan tijdens de bespreking van de beleidsbrief een en ander worden toegelicht in deze commissie.

Op dit moment voeren we reeds meerdere actiepunten uit die vervat zijn in het actieprogramma op korte termijn. Een aantal items, zoals het activeringsbeleid, komt aan bod in de decreetswijziging die op dit ogenblik wordt besproken.

Voor de vervanging van de besluiten inzake strategische projecten en de tegemoetkoming aan maatregelen in het kader van het grond- en pandenbeleid wordt momenteel een geïntegreerd nieuw voorontwerp van uitvoeringsbesluit gefinaliseerd. Ook de actualisering van de regeling over de inventaris van onbebouwde percelen is reeds verder gevorderd. Er is een volledig nieuwe GIS-toepassing klaar die we zeker aan deze commissie zullen voorleggen. Daarvoor werd reeds een ontwerp voor advies aan de Raad van State overgemaakt.

Het is de bedoeling om eind 2006 een tweede actieplan voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Dit tweede actieprogramma moet initiatieven omvatten die wel een begrotingsimpact zullen hebben. Deze initiatieven vereisen grondig voorbereidend legistiek werk.

Via de goedkeuring van het actieprogramma op korte termijn heb ik de Vlaamse Regering een tweede maal ingelicht over de stand van zaken van het grond- en pandenbeleid. Dat gebeurde een eerste maal nadat de studieresultaten bekend waren van de analyse van het instrumentatrium van het grondbeleid en een tweede maal zoals daarnet is aangegeven.

Wat het vervolg betreft, heeft het onderzoeksbureau de opdracht gekregen om het onderzoeksluik af te ronden en een concreet voorstel van beleidsplan op te stellen. Tegelijkertijd zetten we een tweede stap met het operationaliseren van het actieprogramma dat momenteel decretaal wordt vastgelegd.

Wat de prijzen van gronden en woningen betreft, kan Ruimtelijke Ordening niet rechtstreeks ingrijpen op de prijs waaraan een woning of een grond wordt vermarkt. Het beperken van de looptijd van leningen valt evenmin onder het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Ik verwijs ter zake wel naar een recent door de Europese Commissie uitgebracht groenboek waarin gepleit wordt voor de introductie van gestandardiseerde Europese hypothecaire kredieten.

Voor het overige heeft Philippe Janssens in zijn bijdrage aan de hoorzittingen benadrukt dat de prijszetting van onroerend goed niet zomaar een kwestie van vraag en aanbod is. Onder meer de koopkracht blijkt een duidelijke rol te spelen. Uit onderzoeken van het Kenniscentrum Duurzaam Woonbeleid, dat ressorteert onder de bevoegdheid van minister Keulen, blijkt dat de woningvraag niet enkel gestuurd wordt vanuit demografische evoluties maar evenzeer vanuit economische parameters zoals rente, kostbouw, woningprijzen, bouwgrondprijzen enzovoort. Slechts een aantal van die parameters kunnen wij beïnvloeden.

Hoe de economie zal evolueren, kan men niet steeds voorspellen. In elk geval kennen we nu al de demografische evolutie: een bevolkingsstagnatie en een daling vanaf 2015, en een toename van het aantal huishoudens, doch – gelukkig maar – in minder grote mate dan de afgelopen 15 jaar. De vraag zal in de toekomst dus sowieso afnemen. Ook dat is toch een gegeven dat vastgoedexperts de afgelopen maanden meer dan eens hebben voorspeld.

In elk geval werkt het niet voeren van een aanbodbeleid – ik draai de zaak eens om – een kunstmatige schaarste in de hand. De voorbeelden uit het verleden zijn legio. Zoals de minister-president reeds opmerkte, moet de overheid in eerste instantie zelf het goede voorbeeld geven. Op basis van een screening van de registers van de onbebouwde percelen van eigenaars die meer dan tien percelen in hun bezit hadden, zijn we tot de conclusie gekomen dat het grootgrondbezit bij de overheid zit. Samen met minister Keulen en de VVSG bekijken we hoe we een aantal stimulerende initiatieven kunnen nemen om de gemeenten erop te wijzen dat ze heel wat gronden ter beschikking hebben die er letterlijk liggen te liggen.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord, maar ik wil toch nog even terugkomen op mijn voornaamste politieke bezwaar.

Ik heb weet van meerdere gemeentebesturen die, misschien juridisch oneigenlijk, proberen om, vaak in overleg met privéverkavelaars en soms via een reglementering, naast een minimaal aandeel publieke ruimte, bijvoorbeeld voor groen of een speelplein, ook te zorgen voor sociale woningen. Het klopt dat dit perfect mogelijk is via het instrument van de sociale kavels. Die kunnen inderdaad ruimtelijk worden bepaald. Soms verschillen de definities van een sociale kavel en die van een sociale woning echter. Er is een behoefte aan een definiëring en een invulling, maar die vallen niet onder uw bevoegdheden.

Een aantal van die gemeenten verlaten nu dat denk-

spoor, onder meer op basis van het dienstorder. Een belangrijk instrument wordt bij goedbedoelende gemeentebesturen jammer genoeg weggenomen. Ik maak me zorgen over wat ervoor in de plaats zal komen. U somde een aantal punten op uit het eerste en het tweede actieprogramma. Ik ben benieuwd naar de invulling van de diverse stimulerende maatregelen. Ik herhaal mijn vraag om daarover eens een debat ten gronde te voeren en te bekijken of er een extra injectie kan worden gegeven aan de gemeentebesturen. U geeft mij een beetje het gevoel dat er allerlei goedbedoelde initiatieven zijn op lokaal vlak. Dat zal wel kloppen, maar heel wat gemeenten, zeker die gemeenten die wat onzeker zijn of over onvoldoende personeel beschikken, wachten tot u en minister Keulen instrumenten aanreiken waarmee ze effectief aan de slag kunnen gaan. Het probleem is nijpend in sommige gemeenten en steden. In een aantal gemeenten ontbreekt zelfs de politieke wil om extra sociale woningen op het grondgebied te creëren.

Als ik dan het Vlaams regeerakkoord lees, stel ik vast dat het een aantal positieve punten bevat, maar tot op heden heb ik het gevoel dat ze te weinig invulling krijgen. Ik twijfel niet aan de goede verstandhouding tussen u en de minister-president, maar er is toch wel sprake van verwarrende communicatie. De minister-president zegt net als u dat de publieke gronden op de markt moeten geraken, maar hij zegt ook dat we moeten proberen om een aantal sociale clausules en sociale woningen te realiseren via de verkavelingen. De voorzitter van de sp.a hoor ik soms vertellen dat een deel van de kavels onder de marktprijs moeten worden verkocht of dat er een minimumpercentage moet worden vastgelegd. Ik merk dat we almaar meer van ons doel afwijken. Mijnheer de minister, ik vraag u daarom om het actieprogramma en de maatregelen eens goed te bekijken. Ik zal ook een aantal vragen stellen aan de minister bevoegd voor Huisvesting. U verwijst immers terecht naar zijn bevoegdheid ter zake.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Daems, wat ik doe, is het oneigenlijke gebruik van het decreet onmogelijk maken. Ik daag u uit om artikel 105 van het decreet ruimtelijke ordening eens te lezen. Het stelt wel degelijk dat een gemeente lastvoorwaarden mag opleggen aan de verkavelaar. Een gemeente kan perfect grondafstand vragen in het kader van rooilijnen en van open ruimten zoals speelpleinen en groenvoorzieningen. Een gemeente kan op basis van het huidig artikel 105 niet vragen om een aantal percelen van een verkaveling af te staan om er zelf een sociaal project te ontwikkelen. Wat wel kan, is het aankopen van een stuk tegen af te spreken prijzen. Een gemeente kan een PPS-project op touw zetten en kan in een aantal gevallen gemotiveerd tot onteigening overgaan, maar op basis van artikel 105 kan een gemeente niet vragen naar bijvoorbeeld 5 van de 20 kavels. Daarover bestaat trouwens al heel wat rechtspraak. Iedere keer dat iemand zoiets opgelegd krijgt en in beroep gaat bij mij, vernietig ik op advies van mijn administratie de beslissing van het gemeentebestuur. Het enige wat ik doe, is duidelijkheid scheppen.

Mijnheer Daems, u haalt twee dingen door elkaar: sociale woningen enerzijds en het betaalbaar wonen en de betaalbare bouwgronden anderzijds. Ik heb in de nieuwe beleidsraad tegen mijn administratie gezegd dat we op zoek moeten gaan naar een nieuwe term waarmee we heel goed weten wat er wordt bedoeld zonder dat we in de terminologie van artikel 2 van de Vlaamse Wooncode terechtkomen. Ik heb er geen enkel probleem mee om te proberen om het betaalbaar wonen en de betaalbare kavels ruimtelijk te omschrijven en om ze te stimuleren.

Tegen Guy Tegenbos van De Standaard heb ik ooit eens al lachend gezegd dat ik hem twee andere voorbeelden zou geven. Ik herhaal ze even. Als ik een beoordeling moet maken met betrekking tot de landbouwzone, dan spreek ik me uit over wat men er ruimtelijk wenst te realiseren, maar niet over het feit of een landbouwer daarvoor zal instaan of een coöperatieve. Ik ben nog een stap verder gegaan in mijn voorbeeld en heb opgemerkt dat ik me er als minister van Ruimtelijke Ordening niet over uitspreek of een kolchoz of een sovchoz ervoor zal instaan. Als men een rusthuis wenst te bouwen in een zone voor openbaar nut, dan is het voor mij om het even of het zal worden gebouwd door een vzw van een private instelling of door een OCMW of een gemeentebestuur. Mijn ruimtelijke beoordeling houdt dat niet in. Mijn ruimtelijke beoordeling betreft de vragen wat men wil bouwen, waar men wil bouwen en of het voorstel aan de draagkracht en aan een aantal andere parameters beantwoordt. We moeten die zaken dus uit elkaar houden.

Natuurlijk ben ik vragende partij om instrumenten te ontwikkelen om betaalbaar wonen en betaalbare bouwkavels in Vlaanderen mogelijk te maken. Alleen moeten we weten met welk kanon we op welke vlieg schieten. We moeten er vooral voor zorgen dat we ons niet vergissen, want ik geloof nog altijd in de marktmechanismen en die mogen we niet verstoren. Het enige wat we vanuit Ruimtelijke Ordening kunnen doen, is sturend en voor een deel bewakend optreden. Ik weet ook wel dat er in een verkaveling met kavels groter dan 2500 vierkante meter geen betaalbare bouwgrond zal zijn of geen sociale kavel, maar aaneengesloten woningbouw kan perfect worden gestimuleerd door middel van de voorschriften. Er zijn tal van instrumenten, ze moeten alleen gebruikt worden. Wat sommigen ook willen proberen, binnen de ruimtelijke ordening moeten we argumenten met betrekking tot de ruimtelijke ordening gebruiken.

Binnen de fiscaliteit hebben we heel wat maatregelen genomen om wonen betaalbaar te maken. De mee-

neembaarheid van de registratierechten is ontzettend belangrijk. Ook de verlaging van de registratierechten is van groot belang. In het programmadecreet 2007 dat we nu indienen, staat de verhoging van het abattement, of dus een vermindering van registratierechten voor onroerend goed voor starters. We doen niet anders dan stimuleren. Ik betwist dus pertinent uw bewering dat de Vlaamse Regering daar niet mee bezig zou zijn. De minister-president heeft er reeds op gewezen dat we nu zoeken naar instrumenten om gemeenten ertoe aan te zetten om nog een stap verder te gaan in hun eigen beleid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de eventuele noodzakelijkheid van een plan-MER bij afbakeningsplannen van stedelijke gebieden

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Van Mechelen.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, ik had de vraag aan de beide ministers gesteld, daar ik niet precies wist bij wie ik precies terecht moest. Het betreft de toepassing van een Europese milieuwetgeving inzake ruimtelijke plannen in Vlaanderen.

Volgens de Europese richtlijn 2001/42/EG inzake de milieubeoordeling van plannen en programma's moeten die plannen en programma's die het kader kunnen vormen voor het toekennen van toekomstige vergunningen voor activiteiten die eigenlijk vallen onder de project-MER-richtlijn 85/337/EEG het voorwerp uitmaken van een plan-MER.

Volgens de plan-MER-richtlijn is een plan-MER niet noodzakelijk voor plannen en programma's die het gebruik bepalen van kleine gebieden op lokaal niveau, tenzij lidstaten bepalen dat ze aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.

In ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de afbakening van stedelijke gebieden wordt enerzijds een afbakeningslijn vastgelegd en worden anderzijds ook nieuwe gebieden bestemd voor economische activiteiten en stadsontwikkelingsprojecten. Het is waarschijnlijk dat in deze bedrijvenzones en zones voor stedelijke ontwikkelingen binnen het stedelijke gebied activiteiten zullen worden ontwikkeld die vallen onder de project-MER-richtlijn en dus het voorwerp zullen uitmaken van een project-MER. De vraag rijst dus in welke mate deze ruimtelijke plannen behoren tot het toepassingsgebied van de plan-MER.

Ik wil u wat dat betreft wijzen op het recente arrest 137/2006 van het Arbitragehof, van 14 september 2006, over de inrichting van bedrijventerreinen in Wallonië. Het hof stelde dat, gelet op de economische bestemming van de bedoelde gebieden, het geenszins uitgesloten is dat in die gebieden projecten zullen worden gerealiseerd zoals bedoeld in de bijlagen I en II van de project-MER-richtlijn en dat de inrichting van dergelijke gebieden dus onderworpen is aan het in acht nemen van de voorschriften van de plan-MER-richtlijn.

Op het eerste gezicht lijkt de redenering van het hof ook van toepassing op bedrijventerreinen in ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de afbakening van stedelijke gebieden. De RUP's voor de afbakening van stedelijke gebieden die recent werden goedgekeurd, zoals die voor Gent en Kortrijk, werden echter niet onderworpen aan een plan-MER, hoewel ook deze RUP's deelplannen voor nieuwe bedrijventerreinen bevatten die het kader kunnen vormen voor activiteiten onderworpen aan de project-MER-richtlijn.

Ook RUP's voor nieuwe bedrijventerreinen worden vooralsnog niet onderworpen aan een plan-MER. Zo keurde de Vlaamse Regering op 19 mei 2006 nog het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Regionaal bedrijventerrein Beverdonk' in Grobbendonk definitief goed. Dit RUP werd niet onderworpen aan de plan-MER.

Mijnheer de minister, moeten RUP's voor de afbakening van stedelijke gebieden waarin nieuwe bedrijventerreinen worden bestemd, volgens u en minister Peeters worden onderworpen aan een plan-MER? Zo ja, waarom gebeurde dit tot nu toe niet? Zo niet, waarom niet? Moeten RUP's voor bedrijventerreinen onderworpen worden aan een plan-MER? Zo ja, waarom gebeurde dit tot nu toe niet? Zo niet, waarom niet?

Hoe verhoudt het alternatievenonderzoek in een plan-MER zich tot de ruimtelijke afweging die wordt gemaakt in het kader van een RUP voor de afbakening van stedelijke gebieden?

Moet voor gemeentelijke RUP's voor bedrijventerreinen en voor provinciale RUP's voor kleinstedelijke gebieden een plan-MER worden uitgevoerd? Wanneer valt een ruimtelijk uitvoeringsplan onder de definitie van 'kleine gebieden op lokaal niveau' zoals bedoeld in artikel 3, lid 3, van plan-MER-richtlijn?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, daar deze vraag ook gericht was aan minister Peeters,

hebben we het antwoord in onderling overleg opgesteld. Voor het antwoord van minister Peeters zal ik me dan ook minutieus houden aan zijn tekst.

Ik citeer het antwoord van minister Peeters op de eerste vraag. "De milieueffectrapportage voor plannen en programma's is geregeld in het decreet van 18 december 2002, als titel IV van het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid. Hoofdstuk II omvat de regeling voor plannen en programma's. Deze regeling bepaalt dat de Vlaamse Regering bij uitvoeringsbesluit een lijst van plan-MER-plichtige plannen en programma's opmaakt.

De Vlaamse Regering werkt momenteel een voorontwerp van decreet uit dat de Europese richtlijn 2001/42/EG volledig omzet. Deze Europese richtlijn regelt de milieueffectbeoordeling voor plannen en programma's. Op 21 april 2006 gaf de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan dit voorontwerp van decreet. Het probleem met het bestaande decreet is immers dat de richtlijn volgens de Europese Commissie geen gesloten aanpak op basis van een exhaustieve lijst toelaat. Er dient steeds ruimte te zijn voor beoordeling.

Het voorontwerp van decreet behelst een tekst die nauw aansluit bij deze richtlijn. Het grootste verschil ten opzichte van het decreet betreffende het algemeen milieubeleid betreft de afbakening van het toepassingsgebied. In het voornoemde voorontwerp van decreet kiest de Vlaamse Regering ervoor om niet langer te werken met lijsten van plan-MER-plichtige plannen en programma's, maar wenst ze een geval-per-gevalbenadering te hanteren om zo tot een richtlijnconforme omzetting te komen.

Bij de afbakening van de plan-MER-plicht wordt rekening gehouden met de algemene doelstelling van de richtlijn. Met name enkel die plannen en programma's die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben, overeenkomstig de richtlijn, worden aan het opstellen van een plan-MER onderworpen. Dit impliceert dat, voorafgaand aan de beoordeling of een plan-MER nodig is, een aantal stadia moeten worden doorlopen. Er moet namelijk worden nagegaan of voor het plan of programma een passende beoordeling in overeenstemming met artikel 36ter van het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu nodig is, voor welk type activiteiten het plan bedoeld is, en of wegens de beperkte schaal van het plan of programma of wegens de beperkte wijzigingen de milieugevolgen wel aanzienlijk zijn.

Verder geeft het voorontwerp uitdrukkelijk de mogelijkheid deze verplichtingen te integreren in de bestaande regelgeving. Dat is het zogenaamde integratiespoor. Deze aanpak geniet trouwens uitdrukkelijk de voorkeur van de Vlaamse Regering. De integratie in bestaande regelgeving of de opmaak van een plan-MER volgens de procedure van hoofdstuk II van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid zijn hierbij te beschouwen als een gelijkwaardige invulling van de artikels 4 tot en met 9 van de richtlijn 2001/42/EG.

Voor het antwoord op uw concrete vraag of voor RUP's voor de afbakening van stedelijke gebieden waarin nieuwe bedrijventerreinen worden bestemd, de opmaak van een plan-MER nodig is, kan tevens worden verwezen naar het antwoord op schriftelijke vraag 137 van 30 november 2005. In essentie zal RUP per RUP moeten worden beoordeeld of een plan-MER nodig is, zij het volgens de procedure van het decreet houdende algemene bepalingen inzake het milieubeleid, zij het volgens het integratiespoor. Essentieel is hierbij ook dat, voorafgaand, in een meer algemene beoordeling, de voornoemde vragen worden gesteld, waarbij ook zal worden getoetst aan de projecten opgesomd in de bijlagen I en II van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende de vaststelling van categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage en de criteria van bijlage I van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid."

Vanuit het oogpunt van Ruimtelijke Ordening ben ik vragende partij om meer duidelijkheid te krijgen wanneer een plan-MER al dan niet nodig is, dus bij het begin van de rit en liefst niet aan het einde ervan. De decretale bepalingen vereisen ter zake nog een verdere uitwerking, zodat het duidelijker is wanneer een plan-MER al dan niet nodig is. Met dat voorontwerp zal dat gebeuren. In elk geval wordt door mijn administratie al terdege rekening gehouden met de vereisten van een plan-MER en worden de milieueffecten zo maximaal mogelijk besproken als een onderdeel van het afbakeningsproces. Dit is verweven met dit proces. Daarbij wordt ook uitgegaan van de lijst van de project-MER-plichtige werken om te bepalen in welke mate plan-MER-aspecten bij dat afbakeningsproces aan bod moeten komen. De afbakeningsstudie voor een stedelijk gebied is een proces van visievorming, waarbij onderzocht wordt hoe de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het best kunnen worden toegepast in een bepaald stedelijk gebied. Belangrijk hierbij is de afbakeningslijn van het stedelijk gebied. Binnen deze lijn zal immers een stedelijkgebiedsbeleid gevoerd worden. Buiten de lijn voert de overheid een buitengebiedsbeleid.

Het eindrapport van een planproces heeft geen juridische kracht. Het is het resultaat van een voorbereidende studie en vormt de basis voor de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. De plan-MER-aspecten worden zo maximaal mogelijk in het eindrapport van een planproces opgenomen. In de volgende fase van het afbakeningsproces wordt de grenslijn via een RUP op perceelsniveau vastgelegd en worden de noodzakelijke bestemmingswijzigingen bepaald. Te-

vens worden de voorschriften inzake de inrichting en het beheer geformuleerd. In de toelichtingsnota van het RUP worden de plan-MER-aspecten eveneens zo maximaal mogelijk mee opgenomen. Tot nu toe wordt er evenwel geen 'apart' plan-MER opgemaakt voor een afbakening van een stedelijk gebied, maar wordt het plan-MER in het afbakeningsproces geïntegreerd.

In antwoord op uw tweede deelvraag, meer specifiek of RUP's inzake bedrijventerreinen al dan niet moeten worden onderworpen aan een plan-MER, stelt minister Peeters dat er inzake RUP's met betrekking tot bedrijventerreinen, een analoge redenering kan worden gevolgd. Minister Peeters stelt tevens: "Het voorontwerp voorziet de mogelijkheid dat de RUP's voor industrieterreinen van 50 hectare of meer aan de opmaak van een plan-MER worden onderworpen of meegenomen in het integratiespoor, maar ook dat geval per geval RUP's voor overige bedrijventerreinen op basis van een screening onderworpen kunnen worden aan de plan-MER-verplichtingen." Daardoor voldoen we aan wat de Raad van State gesteld heeft met betrekking tot Wallonië.

Kortom, indien het een industrieterreinontwikkeling met een oppervlakte van 50 hectare of meer is, moet er in principe, volgens betreffend voorontwerp, een plan-MER worden opgemaakt tenzij er ter zake een ontheffing wordt bekomen. Voor de overige bedrijventerreinen wordt er telkens een ad-hocbeoordeling gehanteerd.

Vervolgens vraagt u hoe het alternatievenonderzoek in een plan-MER zich verhoudt tot de ruimtelijke afweging die gemaakt wordt in de RUP's voor de afbakening van de stedelijke gebieden. Ik kan u zeggen dat een alternatievenonderzoek veel tijd en energie vergt. Zoals ik reeds heb vermeld, bevat het eindrapport van een planproces evenals de toelichtingsnota van een RUP onder meer de onderzochte milieueffecten, inclusief het alternatievenonderzoek.

Zoals ik eveneens reeds heb vermeld, geeft minister Peeters de voorkeur aan het volgen van het integratiespoor omdat op die manier het alternatievenonderzoek geïntegreerd kan verlopen. De toets of er bij een afbakeningsproces of bij een bedrijventerrein voldoende rekening werd gehouden met de milieuaspecten, gebeurt door de dienst Milieueffectrapportage van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), en dit ten laatste op de plenaire vergadering.

Zoals u vermoedelijk weet, heeft de Vlaamse Regering op 21 april 2006 minister Peeters gelast de oprichting en de taakstelling van een kenniscel of adviescel voor milieueffectrapportage, onafhankelijk van de huidige MER-cel, te onderzoeken. Deze kennis- of adviescel zou in de eerste plaats als taak hebben de initiatiefnemers van RUP's – dat kunnen wijzelf zijn maar bijvoorbeeld ook Infrabel die bijkomende spoorinfrastructuur wil aanleggen – op hun verzoek, te adviseren inzake de plan-MER-plicht en de opmaak van een MER. Belangrijk is dat de adviescel los staat van de huidige MER-cel. Minister Peeters heeft in die zin een nota voorbereid die momenteel, in de schoot van de Vlaamse Regering, wordt besproken.

Tot slot kan ik u in antwoord op uw laatste vragen, eveneens namens minister Peeters, melden dat op grond van de richtlijn de plan-MER-plicht voor gemeentelijke bedrijventerreinen-RUP's, niet a priori mag worden uitgesloten. De milieugevolgen van de op lokale gemeentelijke bedrijventerreinen te verwachten bedrijfsactiviteiten zullen allicht minder significant zijn dan de milieugevolgen die zich op bijvoorbeeld een regionaal bedrijventerreinen zullen stellen.

Wat eveneens een rol zal spelen, zijn de maatregelen vervat in de stedenbouwkundige voorschriften van het RUP. De aard van toegelaten activiteiten vormt eveneens een criterium om te bepalen of er al dan niet een MER moet worden opgemaakt. Stel dat een petrochemisch bedrijf zich op de Linkeroever wil vestigen, waardoor natuurwaarden in het gedrang komen, dan moet er een MER-rapportage gebeuren.

Over hoe 'kleine gebieden op lokaal niveau' – ik verwijs naar artikel 3, lid 3 van richtlijn 2001/42/EG – te definiëren is, zijn er vooralsnog geen nadere richtlijnen uitgewerkt. In principe is de omschrijving 'kleine gebieden op lokaal niveau' niet afzonderlijk te beschouwen van de vraag naar het al dan niet voorhanden zijn van aanzienlijke milieugevolgen.

Concluderend meen ik dan ook te moeten stellen dat elk RUP een MER-specifieke beoordeling vergt op het vlak van het kwalitatieve begrip 'aanzienlijke milieugevolgen'. Indien de vermelde screening uitwijst dat er een plan-MER vereist is, dient er volgens de procedure vervat in het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid een MER te worden opgesteld of volgens het integratiespoor te worden gewerkt.

Ik denk dat zo heel wat duidelijkheid gecreëerd wordt. Het voorontwerp van decreet en het besluit komen eraan en de kenniscel voor milieueffectrapportage wordt zo snel mogelijk opgericht om de administratie en derden te ondersteunen.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Ik dank u, mijnheer de minister, voor uw antwoord. Het is wachten op de bespreking van het nieuwe ontwerpdecreet MER. Dan kunnen we bekijken of die case-by-casebeoordeling inderdaad afdoende is voor de milieueffecten van de plannen en programma's. Het zal ook nodig zijn dat er een goed afwegingskader is om vast te leggen welke ele-

menten in die case-by-casebeoordeling moeten worden opgenomen. Want begrippen zoals 'aanzienlijke effecten', zijn zeer rekbaar. Zo'n afwegingskader moet in het decreet of in het uitvoeringsbesluit vervat zijn. En ik hoop dat als het via een uitvoeringsbesluit moet gebeuren, dat dat er sneller zal zijn dan bij het vorige decreet. Dat decreet is van 2002, maar er is nooit zo'n uitvoeringsbesluit gekomen, wat ons trouwens door de Europese Commissie in haar ingebrekestellingsprocedure wordt verweten.

We zijn uiteraard ook voorstander van het integratiespoor omdat het beter is om gelijkaardige beoordelingen geïntegreerd te doen, wat tot tijdswinst kan leiden. Ik ga er wel van uit dat het integratiespoor niet raakt aan de democratische rechten om betrokken te worden bij die beoordelingsprocedure. In het plan-MER is nu voorzien in een kennisgevingsprocedure waar iedereen in het begin bijkomend onderzoek kan vragen en alternatieven kan voorstellen.

Trouwens, ik denk dat we nog veel meer promotie zouden moeten maken voor die kennisgevingsprocedure. Als je ziet dat er bij belangrijke projecten zoals de Oosterweelverbinding, sommigen op het einde nog alternatieven voorstellen, dan is het een gemiste kans dat ze die niet kenbaar hebben gemaakt bij de kennisgevingsprocedure. Actieve openbaarheid en inspraak zijn mogelijk bij het begin van een beoordelingsprocedure, en ik hoop dat het integratiespoor dit niet onmogelijk zal maken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.